

© Ellen Verbiest

Leren van Leefbuurten

Studiedag Ruimte en Mobiliteit, sessie Leven, 16 november 2023

1. Verkennend onderzoek **waarom Leefbuurten?**
2. Begeleidingstraject Leefbuurten **van ambitie tot ontwerp**
3. Geïntegreerde projectdefinitie **vijf bouwstenen**

Pilootproject Leefbuurten
Traject

Buurten met lef, buurten vol leven
 Inspiratie en ontwerpstrategieën

2020

Leefbuurten projectoproep

Gezocht: 'voorbeeldige' leefbuurten

Alderman Bart Somers: "De zoektocht naar voorbeeldige leefbuurten is een zoektocht naar inspiratie en ideeën die kunnen worden toegepast op de toekomstige leefbuurten in de regio van de Provincie Vlaanderen."

2021

Leren van Leefbuurten

De ambitiekader vormt de basis voor de realisatie van de leefbuurten. Dit document beschrijft de verschillende fases van het proces, van de eerste ideeën tot de realisatie van de leefbuurten.

2023

Waarom Leefbuurten?

- (1) Meer **leef- en omgevingskwaliteit**: Vlamingen zoeken een aantrekkelijke, gezonde en levendige woonomgeving, met ruimte voor spel en ontmoeting, waar kinderen onbezorgd op straat kunnen spelen.
- (2) Actieve mobiliteit & **modal shift** stimuleren: een autoluwere omgeving, met meer verkeersveiligheid en minder verkeersdruk, nodigt uit tot meer wandelen en fietsen. Kinderen kunnen zich zelfstandig verplaatsen, ouders zijn ook geruster.
- (3) Meer **ontharding en vergroening**: ruimte maken voor waterinfiltratie én verkoelende bomen wapent ons tegen periodes van hitte en droogte. Het is ook gunstig voor de leefkwaliteit en actieve mobiliteit.

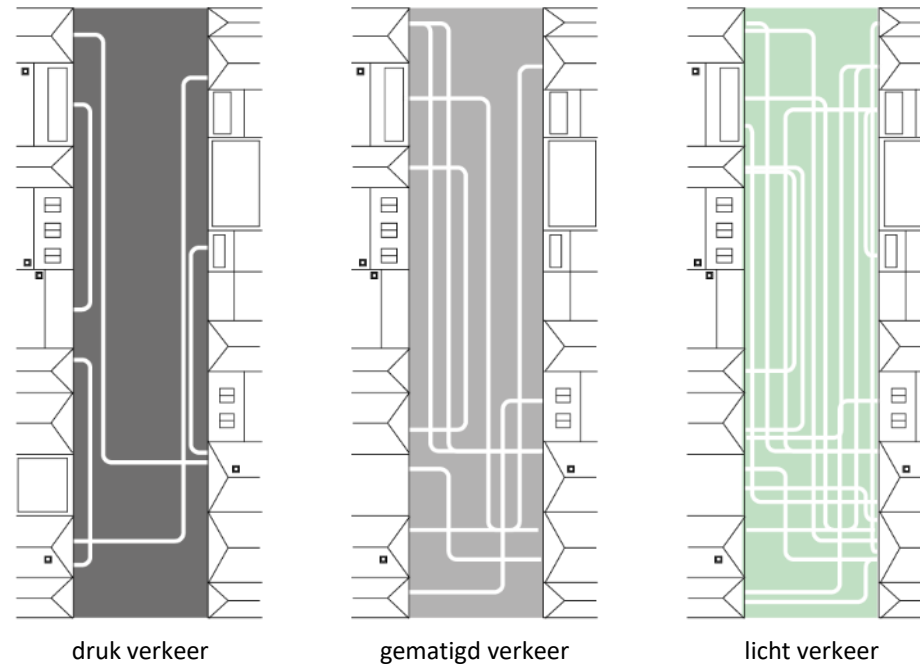
Waarom Leefbuurten?

(1) Leefkwaliteit verhogen - van verkeersruimte naar verblijfsruimte

Waarom Leefbuurten?

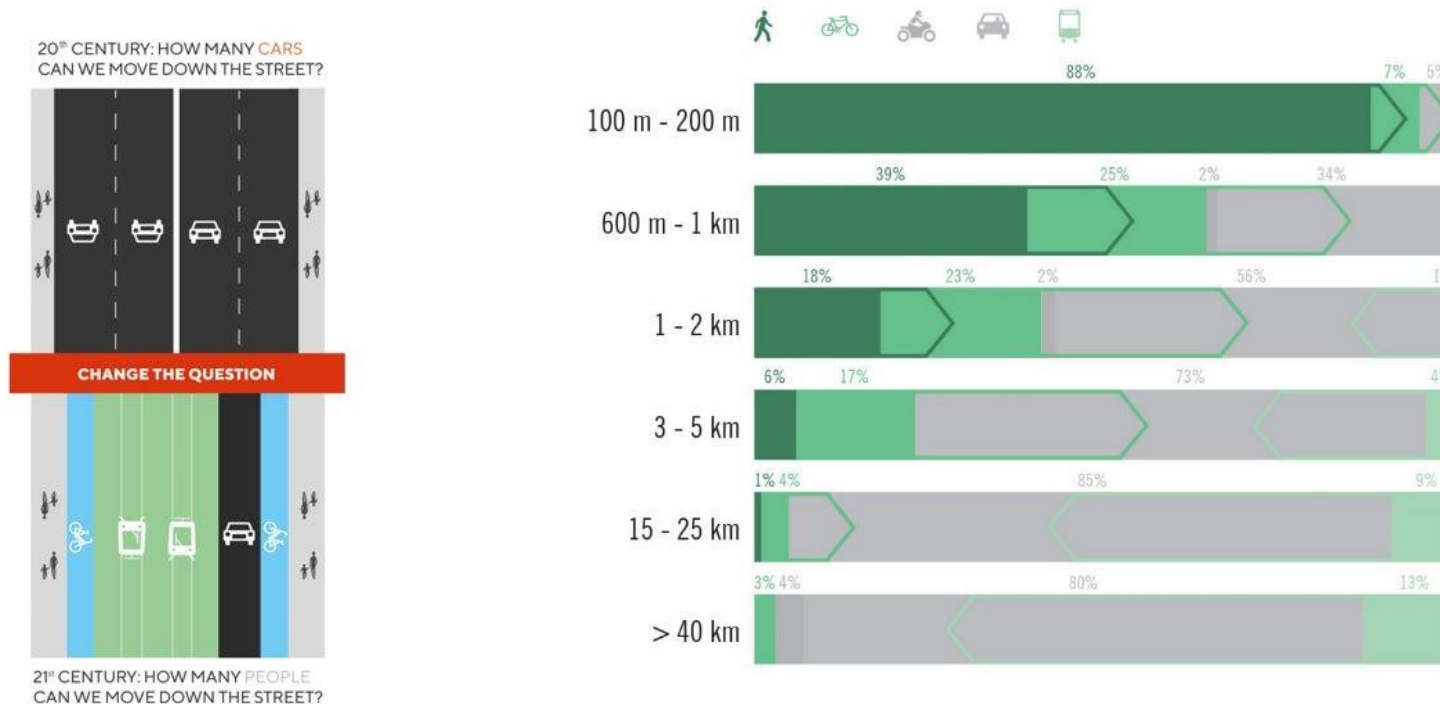
Leefbuurten zijn **levendige** buurten

sociale interacties afhankelijk van de verkeersintensiteit

Waarom Leefbuurten?

(2) Modal shift – op maat van fietsers en wandelaar

modal shift begint in de eigen buurt

Waarom Leefbuurten?

Leefbuurten zijn autoluwe buurten

Auto
bij 50km/h
met 1 inzittende

140m²

Auto
geparkeerd

20m²

Tram
met 50
inzittenden

7m²

Fietser
bij 15 km/u

5m²

Fiets
geparkeerd

2m²

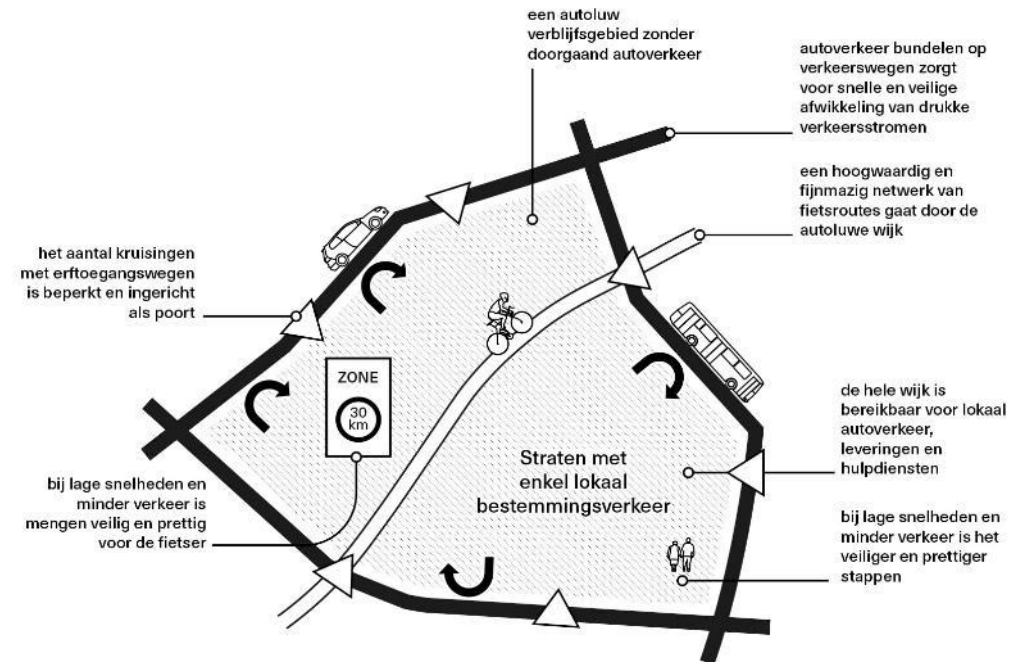
Voetganger
lopend

2m²

Voetganger
stilstaand

0,5m²

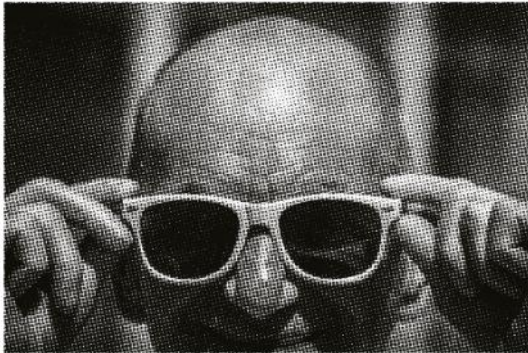

ruimte herverdelen en gemengd verkeer

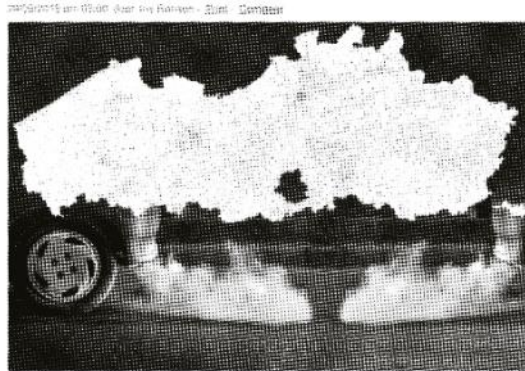
Waarom Leefbuurten?

(3) Klimaat en gezondheid – ruimte voor ontharding en vergroening

Wanneer hitte ons naar het hoofd stijgt

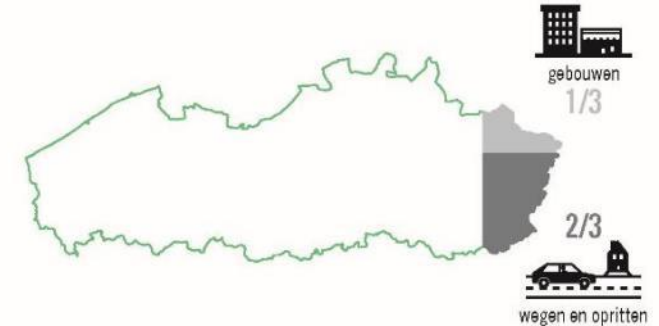
Luchtvervuiling in Vlaanderen: pech als je in nauwe straat, aan rotonde of aan verkeerslicht woont

Vlaanderen telt te veel verharde oppervlaktes voor een goede waterhuishouding. © Fred Debrock

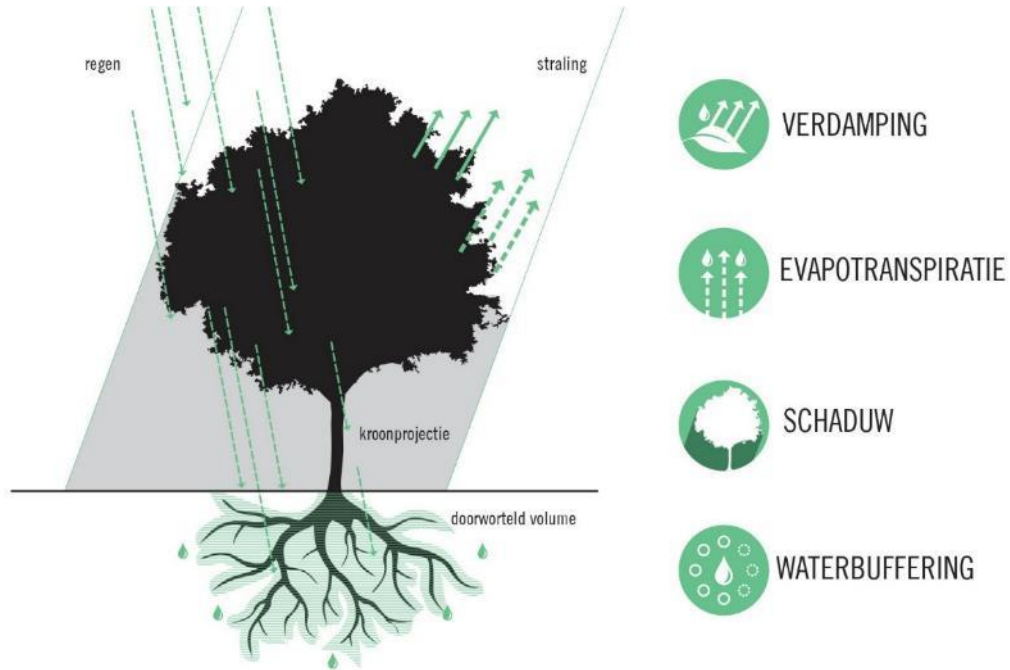
‘Vlaanderen keek te lang weg van de droogte’

1/7 VAN VLAANDEREN IS VERHARD
2/3 DAARVAN ZIJN WEGEN EN OPRITTEN

Waarom Leefbuurten?

Leefbuurten zijn **klimaatrobuuste** buurten

groen en water, deel van een groter systeem

Wat zijn Leefbuurten?

ambitie Leefbuurten = geïntegreerde aanpak

Leefbuurten zijn **levendige, klimaatrobuuste** en **autoluwe** buurten waar het aangenaam wandelen, fietsen en wonen is.

Projectoproep Leefbuurten

Leefbuurten projectoproep

Vlaamse minister Bart Somers heeft de oproep 'Leefbuurten' gelanceerd om de leefbaarheid van de stad te verbeteren en de sociale cohesie te versterken. De oproep is gericht op de realisatie van leefbuurten in de stad, met name in de stadskern en de stadskant.

Leefbuurten

PHOTO: ANDRÉ DE WILDE/STUDIO DE WILDE

Het opstarten daarvan is de directe omgeving van de woning is de plek waar we onze buren ontmoeten en een buurtleven kan ontstaan.

© 2020 - Vlaamse Regering

Gezocht: 'voorbeeldige' leefbuurten

Als lokale besturen hun openbare ruimte willen inrichten, dan kunnen ze daarvoor op de steun van Vlaanderen rekenen. Minister Bart Somers (Open Vld) lanceert nu een oproep om ontwerpers in te schakelen voor leefbuurten.

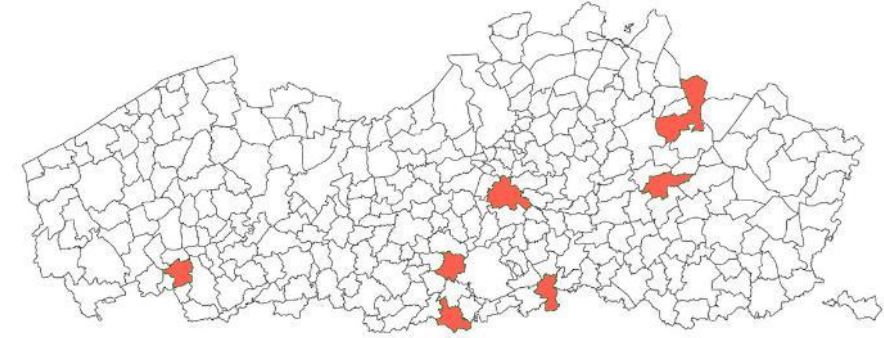
YANNICK VERBERCKMOES

De inspiratie komt door de coronacrisis, waarin velen ontdekten dat ze niet ver moesten gaan voor een mooie wijk. "Het afgelopen jaar hebben we onze buurt en het belang van groen, gedeelde ruimtes, beweging en ontmoeting", zegt Somers. "Dat willen we wederom opbrengen." Somers staat als minister van Binnenlandse Zaken de handen in elkaar met de Vlaamse Provinciebestuur en Provincieraad Vlaanderen. Het doel is om steden en gemeenten te helpen bij de herinrichting van straten en wijken.

Vanaf vandaag kunnen steden en gemeenten hun projecten indienen om van een gewone wijk een echte leefbuurt te maken. Daarvoor worden de vijf tot tien cases aanbidende en inspirerende projecten geselecteerd, die vervolgens ondersteuning krijgen bij de uitwerking van een ontwerp. Ze kunnen steunen op financieel begeleiding, meer ruimte op het vlak van mobiliteit, vergoeding, onderhoud en participatie. Voor deze ondersteuning voorziet de Vlaamse overheid ongeveer 500.000 euro.

"We willen buurten creëren, met meer ruimte om te wandelen, te fietsen en te spelen", zegt Somers. "Dat moet hoort, die zorgen voor veiligheid en met meer kansen tot ontmoeting. De projecten zullen nadere ondersteuning bieden voor andere lokale besturen. Zij kunnen zo antwoorden krijgen op vragen waar ze zelf mee zitten."

De geselecteerde buurten krijgen ondersteuning en kunnen andere buurten inspireren, aldus Bart Somers, © BELGA

Moortebeek-Palokewijk
DILBEEK
stadsrand

Deelgemeente Muizen
MECHELEN
stadsrand

Dorp Ottenburg
HULDENBERG
dorpskern

Markt
TESSENDERLO
dorpskern

Don Boscwijk
HALLE
verkavelingswijk

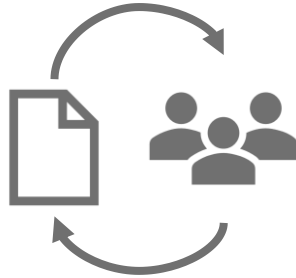

Keirlandse Zillen
MOL
verkavelingswijk

De Posthoorn
WEVELGEM
verkavelingswijk

Leefbuurten stap voor stap

1

projectoproep
aan lokale besturen
door de minister
(ism TVB, FB & ABB)

mrt-mei 2021

2

selectie
5 à 10 projecten
door
Selectiecommissie

jun 2021

3

ondersteuning
uitwerking
geïntegreerde
projectdefinitie

doorlopend
tot stap 5
(8-10mnd)

4

oproep aan
ontwerpteams
(via instrumenten
Bouwmeester)

feb 2022

5

jurering en keuze
ontwerpteam

jun-okt 2022

6

uitwerking
schetsontwerp
tot finaal
uitvoerings-
ontwerp

okt 2022-
2025

vijf bouwstenen van de Leefbuurt

Bereikbaarheid: een Leefbuurt is goed verbonden met de omgeving

Nabijheid: een Leefbuurt plaatst de actieve weggebruiker centraal

Esthetiek: een Leefbuurt is kwaliteitsvol ingericht

Ecologie: een Leefbuurt heeft aandacht voor groen, blauw, lucht en bodem

Proces: een Leefbuurt groeit in samenspraak met haar bewoners

Bouwsteen bereikbaarheid

Een Leefbuurt is goed verbonden met de omgeving

Ambitie: betere connectie met omliggende buurten en/of OV-knooppunten voor voetgangers en fietsers, duurzaam verplaatsingsgedrag verhogen, integratie van deelmobiliteit, laadinfrastructuur inrichten op strategische locaties, veilige schoolroutes en fiets- en wandeltrajecten, verbeterde hiërarchie, leesbaarheid verhogen, doorwaadbaarheid vergroten...

Bouwsteen nabijheid

Een Leefbuurt plaatst de actieve weggebruiker centraal

Ambitie: de openbare ruimte stimuleert menselijk contact, fietsen en wandelen door aangepaste circulatie- en snelheidsmaatregelen, spelprikkels, ontmoetingsplekken voor jong en oud, optimalisering van het ruimtebeslag door geparkeerde wagens, integratie van fietsparkeermogelijkheden, inrichting van buurtgroen, integratie van voorzieningen voor kwetsbare doelgroepen zoals kinderen of ouderen...

Bouwsteen esthetiek

Een Leefbuurt is kwaliteitsvol ingericht

Ambitie: hogere verblijfskwaliteit, eenheid in de inrichting, aandacht voor historisch, architecturaal of landschappelijk waardevolle elementen zoals..., flexibele inrichting, integraal toegankelijke inrichting...

Geïntegreerde projectdefinitie

Bouwsteen ecologie

Een Leefbuurt heeft aandacht voor groen, blauw, lucht en bodem

Ambitie: maximaal ontharden en vergroenen, ruimte voor waterinfiltratie en -buffering, beplanting in functie van biodiversiteit, transitie van individueel naar gemeenschappelijk of collectief groen, aandacht voor circulair bouwen en inzetten op hergebruik van materialen...

Bouwsteen proces

Een Leefbuurt groeit in samenspraak met haar bewoners

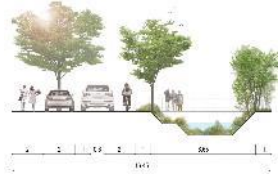
Ambitie: met een wervend verhaal naar buurtbewoners trekken, samenhang tussen verschillende projecten verduidelijken, lokale expertise inschakelen, verwachtingen en prioriteiten definiëren mét de buurt, betrokkenheid creëren, motiveren tot actie op privaat domein...

Van ambitie tot ontwerp tot uitvoering...

Moortebeek-Palokewijk **DILBEEK**

Metapolis + Made

Vectris

Plusoffice

Deelgemeente Muizen **MECHELEN**

Overall Architectuur

Metapolis + Made

Vitibuck

Voids + OTO

Dorp Ottenburg **HULDENBERG**

1010au

De Strip

Plusoffice

Overlant

Markt **TESSENDERLO**

Brut

Voids + OTO

Overlant

Omgeving

Don Boscowijk **HALLE**

Brut

Vectris

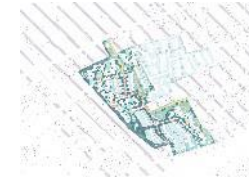

Posad Maxwan

Maarch + Cluster

Keirlandse Zillen **MOL**

Maarch + Cluster

A2o-omgeving

Studio Thomas Willemse

De Posthoorn **WEVELGEM**

Basic City A+U

De Strip

Buro 4D

Overall Architectuur

Van ambitie tot ontwerp tot uitvoering...

< Regio Dilbeek ...

Palokewijk in Dilbeek wordt groene ontmoetingsplek

In Dilbeek heeft het gemeentebestuur de bewoners van de Palokewijk toegelicht hoe ze de buurt wil omvormen tot een echte "leefbuurt". Dat is een buurt op maat van fietsers en voetgangers met veel groen en ruimte voor spel en ontmoeting. Vlaanderen ondersteunt zulke leefbuurten in zeven gemeenten.

Radio 2, Freya Schreurs
di 02 mei ⌚ 18:08

<https://vrtnews.be/p.ZW137LPLx>

<http://www.ottenburg.be/joomla30/index.php/leefbuurt.html>

< Regio Tessenderlo ...

Marktplaats in Tessenderlo wordt heraangelegd met meer groen, banken en fonteintjes

Het Marktplaats in Tessenderlo wordt heraangelegd. Een 25-tal parkeerplaatsen wordt vervangen door meer groen, en er komen extra banken en fietsenstallingen. De werkzaamheden starten op 4 mei.

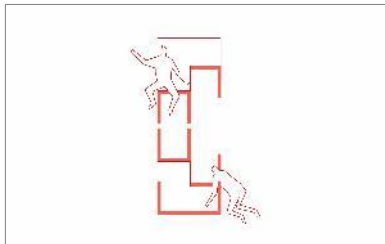
Radio 2, Janna De Clerck
wo 03 mei ⌚ 11:20

<https://vrtnews.be/p.APOpGoNnD>

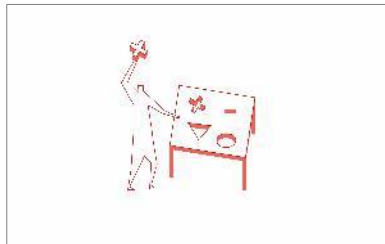

<https://www.mechelen.be/stadsvernieuwing/leefbuurten>

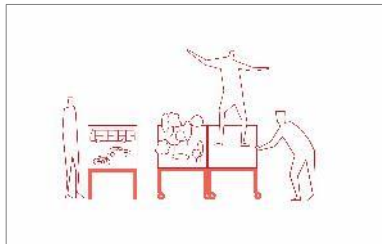
Leren van Leefbuurten

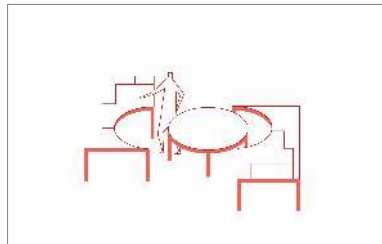
1. Vertrek vanuit de potentie, niet vanuit het probleem.

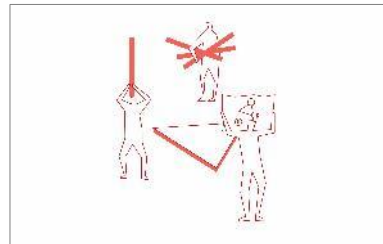
2. Formuleer doelstellingen in plaats van maatregelen.

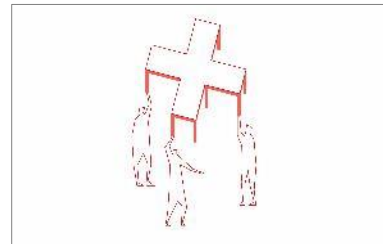
3. Behandel alle soorten uitdagingen evenwaardig en ambitieus

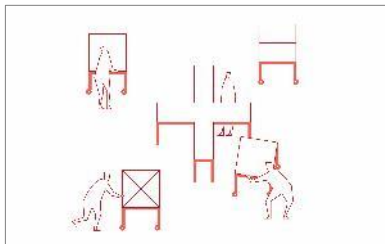
4. Kijk voldoende ruim

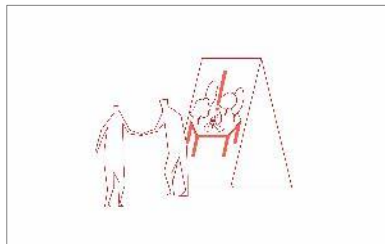
5. Ontwikkel een visie in functie van een gefaseerde uitvoering.

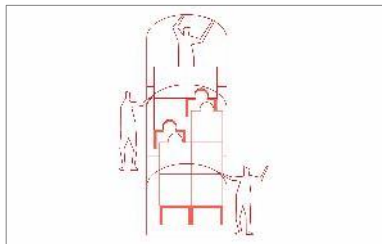
6. Neem je verantwoordelijkheid en maak consequente keuzes.

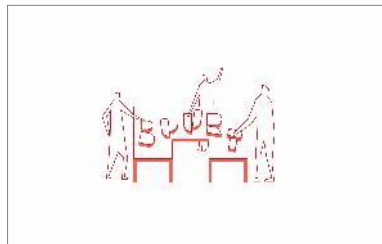
7. Voorzie in capaciteit en maak ruimte voor cross-sectoraal werken.

8. Betrek zowel stakeholders, burgers als bestuur bij het project.

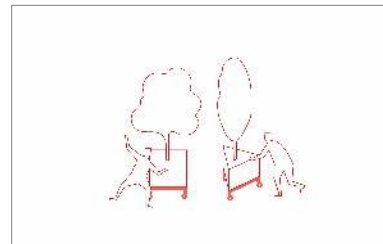
9. Breng een wervend verhaal op maat.

10. Oogst de kennis uit de verhalen van alle betrokkenen.

11. Verzamel data en onderbouw keuzes met duidelijke doelstellingen.

12. Durf testen en evalueren.

© Ellen Verbiest

www.leefbuurten.be

Studiedag Ruimte en Mobiliteit, sessie Leven, 16 november 2023